

Una dintre cele mai dificile probleme cu care s-au confruntat comunitățile - și anume, atragerea generației de mijloc - este, se pare, de domeniul trecutului. Cel puțin așa reiese din mica prezentare pe care ing. Paul Schwartz, vice-președintele F.C.E.R. și responsabil cu generația de mijloc, a făcut-o în timpul Congresului. Peste 900 de membri ai „vârstei a doua” sunt prezenți în cele mai diverse activități, atât ca inițiatori ai unor programe, cât și ca participanți. Ca în toate celelalte domenii, și aici JOINT-ul, personal reprezentantul său, dr. Zvi Feine, au avut un rol semnificativ. Merită scos în evidență interesul pe care organizația americană îl manifestă față de toate generațiile de evrei. Că bătrânii sunt ajutați, decurge din caracterul JOINT de organizație de caritate, dar există programe și preocupare, nu numai materială, ci și organizatorică, față de copii, tineri și cei de vârstă medie. Nici O.T.E.R., nici cluburile generației de mijloc nu ar fi prins viață fără stimulul și sprijinul oferit de JOINT. Responsabilii din comunități au recunoscut deschis că mobilizarea acestei categorii de vârstă s-a dovedit cea mai dificilă. Sunt persoane active, cu servicii, cu familie, copii la școală sau la facultate, copleșiți de zeci de probleme. Tocmai de aceea este demn de laudă efortul depus de cei ce s-au înhamat la acțiune, oarecum ingrată, de a le cere să-și sacrifice ceva din timpul liber și să participe la viața comunității. Cei care au reușit să-i antreneze, responsabilii instruiți în mod special la cursuri organizate de JOINT, dar și președinții de comunități, au descoperit secretul: le-au oferit programe interesante, atractive, o atmosferă caldă, de prietenie. Și s-a mai văzut un lucru: prezența generației de mijloc nu depinde de dimensiunea comunității, ci de talentul organizatorilor. Iată, de pildă, cele din Ploiești, Baia Mare, Rădăuți sau Focșani, unde numărul evreilor este sub 100, dar participanții la manifestările generației de mijloc depășesc cu mult această cifră. Trebuie să spunem și faptul că la numeroase programe organizate de cluburile generației de mijloc asistă „nediscriminatoriu” toți membrii interesați ai comunității, dar ceea ce vrem să evidențiem este tocmai prezența din ce în ce mai mare a celor de vârstă a doua. Personal, am

Prezența generației de mijloc – din ce în ce mai vizibilă în comunități

mijloc a comunității sătmărene, sau serile de la Baia Mare, unde dna Ana Szalic reușește de ani de zile să aducă în mijlocul membrilor personalități evreiești sau care au o afinitate cu evreii – actrița Maia Morgenstern, actorul Florin Piersic sau prof. univ. Ștefan Cazimir. La Roman, cei prezenți la una dintre manifestări au putut afla cine au fost personalitățile evreiești din localitate, la Brașov, Clubul femeilor oferă informații culturale și medicale, la Tg. Mureș, alături de orele de ebraică, pot fi văzute filme cu tematică evreiască și din arhiva Spielberg, la Bacău a fost dezbătut *Jurnalul* lui Mihail Sebastian, la Ploiești, Clubul generației de mijloc a prezentat conferința „Cinci evrei care au schimbat lumea”, la Focșani (unde apare și un miniziar) se organizează audii muzicale, dar și... schimburi de rețete și degustări. În condițiile în care se vorbește tot mai mult de dispariția evreimii din România, putem constata cu bucurie că există un schimb, mai bine zis două: generația de mijloc și tineretul, care vor reuși să prelungească viața iudaică de la noi. În final - un apel. Ca să cunoaștem activitățile dvs. și să le cunoască și alții, scrieți-ne despre ele.

EVA GALAMBOS

Continuitatea spiritului cajanian

La 1 octombrie a.c. - ziua de naștere a ilustrului savant care a fost Nicolae Cajal, ambasador itinerant al României, președinte al Federației Comunităților Evreiești din România între anii 1994-2004 -, nenumărați oameni pentru care Profesorul continuă să ființeze în gândurile și sufletele lor, personalități ale vieții socio-politice, științifice, culturale românești, foști colaboratori din conducerea F.C.E.R., diplomați, au venit în Casa Cajal omagiindu-i memoria. Și amfitrioana Casei, fiica lui, dr. Irina Cajal, azi, membră a actualului Comitet Director al Federației, a înțeles

acest omagiu de gând pentru cel ce domină salonul din tabloul semnat de Corneliu Baba, cu zâmbet abia perceptibil în colțul gurii. Spiritul cajanian continuă să însuflețesc apropiatul echilibrul lăuntric atât de necesar fiecăruia. Un echilibru care izvorăște, așa cum ne-o amintim toți, din forța acestui magistru în viața științei și în știința vieții de a se concentra asupra Binelui. A fost sentimentul încercat de fiecare dintre cei prezenți în Casa cu Uși Deschise. Am trăit un intens moment colocvial, marcat de nevoia unor asemenea mari repere spirituale.

Fie ca pașii noștri să fie călăuziți de armonia care adăsta în ființa dragului nostru Profesor, de forța lui de a depăși obstacolele, de perfecționismul pe care acest important creator de școală în medicina românească și terapeut social l-a ridicat la rang de conduită cotidiană. (R.E.)

BAIA MARE

ȘTEFAN CAZIMIR – invitat de onoare al Clubului generației de mijloc

În curgerea monotonă a zilelor săptămânii, te oprești uneori să privești în urmă. Nu vrei să uiți evenimente deosebite care ți-au marcat viața.

Și atunci le aduni în volume cărora le spui: „Amintirile unei fete cumini” sau „Amintirile unui fumător de opiu”, amintiri din copilărie sau din adulțescență.

Profesorul Ștefan Cazimir și-a intitulat amintirile de președinte al Partidului Liber-Schimbist: *Răsete în Parlament*. Venirea lui la Baia Mare a fost un eveniment deosebit. Că a fost așa a demonstrat-o sala arhiplină. Evrei și neevrei, băimăreni și invitați din comunitățile învecinate, Satu-Mare și Dej, erau nerăbdători să-l întâlnească. După o scurtă prezentare s-a ridicat în picioare și a început să vorbească [...]. Specialist în Caragiale, cum altfel ar fi ales

numele partidului decât din Caragiale! Reînvie evenimente, dezbateri dintr-un trecut nu prea îndepărtat, neputând să treacă pe lângă prostie, aroganță, lipsă de onoare sau loialitate, fără s-o taxeze. Glume și epigrame, imnul partidului cântat ceremonios cu o frumoasă voce de bariton - toate întregesc tabloul unui Parlament plin de oameni obtuzi, urmărindu-și doar interesele personale.

„O întrebare ce ni se pune frecvent, după apariția Partidului Liber-Schimbist pe scena politică a țării, este următoarea: militați pentru menținerea lui Caragiale în actualitate? Răspundem: dimpotrivă, pentru reducerea

actualității lui Caragiale. Pentru menținerea lui în actualitate acționează alte forțe politice”. Ștefan Cazimir vorbește despre activitatea lui din Parlament [...]. Glume și înțepături la care râdem și noi; au râs, sunt sigură, și cei din Cameră. Iată câteva: „Un lucru nu înțeleg eu, mărturisește Coana Efi mița.

Dacă n-o mai plăti nimeni bir, soro, de unde or să aibă cetățenii leafă? Iar Conu Leonida o lămurește: «Treaba statului, domnule. E datoria lui să grijească să aibă oamenii lefurile la vreme».

Se râde, se aplaudă. Domnul profesor zâmbeste. La aceste replici s-a răs și în Parlament. Vezi aievea cum se perindă la microfon indivizi de tot soiul. Aleșii noștri. Râzi, admiri, aplauzi. Dar e și multă tristețe... Și Ștefan Cazimir adaugă: „Eu unul sunt ceva mai sceptic în privința puterii de a roși a onora”.

ANA ȘALIC, responsabil cu problemele generației de mijloc al C.E. Baia Mare

Visând la... vitrina Europei unite

În cadrul ediției din acest an a Festivalului de Film „Sapte Arte”, de la Călărași, desfășurat în perioada 21-24 septembrie, premiul special pentru film documentar a fost obținut de pelicula „Povestea vieții unui vitrinier”, realizat de Andreea Ghiță, de la Tv.R Cluj (imaginea - Alexandru Marius). Filmul prezintă istoria vieții lui Elu Klein, decanul de vârstă al Comunității Evreiești din Satu Mare. La 93 de ani, cel mai vârstnic vitrinier din țară își deapănă amintirile și răsfoiește cu plăcere colecția de fotografii cu vitrinele premiate. Așa cum ne mărturisea Andreea Ghiță, realizatoarea emisiunii „Shalom” de la Cluj, „Elu Klein a trecut prin calvarul lagărelor naziste, de la Auschwitz la Ebensee, dar și-a păstrat optimismul și dragostea pentru frumos. Este îndrăgii și respectat de concitadinii săi și visează la... vitrina Europei Unite”. (L.F.)

În „DILEMA VECHĂ”, nr. 84/26 aug. - 1 sept., citim, printre altele, un eseu politic, „Hiroshima a fost demult”, semnat de Magdalena Boiangiu, ca și „Ideologiile secolului XXI și ordinea mondială”, de Silviu Brucan. În nr. 86/9 sept., Matei Martin semnează „Două mituri - exportul de democrație și islamismul moderat”. Celebrul violonist evreu, originar din România, Alexander Bălănescu, acordă un interviu lui Marius Chivu în nr. 87/16 sept. a.c. cu ocazia unui recent turneu al formației pe care o conduce, iar Marina Constantinescu îl prezintă pe dirijorul Kurt Masur, oaspete al Festivalului George Enescu. În nr. 88/23 sept., se discută despre participarea elevilor români la olimpiadele internaționale de matematică și fizică (o dezbateră cu sprijinul unui sponsor, firma Volvo) la care a participat „olimpic” Gabriel Kreindler (urmas al unei cunoscute familii de savanți evrei), medaliat cu aur, în 2005, în Mexic (Colegiul „Tudor Vianu”, București). Marius Chivu consemnează un interviu cu regizorul Al. Solomon, fiul regretatului poet Petre Solomon și al pictoriței Yvonne Hassan.

Din „IDEI ÎN DIALOG” (sept. 2005) reținem, în special, eseu lui H.R. Patapievic, „Despre răul care se poate întoarce”, construit pe trei teme: „Iresponsabilitatea unui anumit tip de intelectual” (ura față de parla-mentarismul liberal), „Pierderea încrederii” (despre capitalismul postmodern), „Ce a făcut cu puțință eroarea nazistă”. Explicația nazismului ni se pare insuficientă, ea fiind valabilă pentru orice totalitarism (voluntarism, fetișizarea științei, statul deasupra individului). Tocmai antisemitismul care străbate întreaga ideologie nazistă este considerat „secundar”. Eseul lui H.R. Patapievic merită o dezbateră.

În *REVISTA „22”* (13 sept. 2005), citim o serie de articole de interes, inclusiv în suplimentul „Bucureștiul cultural”. Edgar Reichmann (n. 1929, Galați, plecat din România în 1957, autor al câtorva romane de succes, comentator la „Le Monde”) evocă în „Rebeliunea” evenimentele din ianuarie 1941, pe când autorul era copil, martor mut la acea vreme. Oana Pughineanu recenzează „Teoria estetică” (Ed. Paralela 45). Andrei Oişteanu scrie despre „Manifestări rasiste pe stadioane”, iar Ana Pantea analizează romanul-eseu *Kadiş pentru copilul nenăscut* (Ed. Est), de Imre Kertész (Nobel 2003).

În „ROMÂNIA LITERARĂ”, nr. 36 din 14 sept., este recenzat romanul lui Italo Svevo, *O viață* (Ed. Leda). Autorul este cunoscut la noi cu *Senilitate, Conștiința lui Zeno*. În nr. 37/21 sept., Andrei Oişteanu este prezent cu un fragment din studiul „Duelul la români”, în care amintește de moartea lui Ferdinand Lassale, lider socialist în secolul al XIX-lea, evreu de origine, care a avut un absurd și fatal conflict cu lăncu Racoviță, în Elveția. Despre celebrul coregraf din Rusia,

Boris Eifman, scrie Liana Tugearu, după Festivalul Enescu. În nr. 38 din 28 sept., este comentat filmul *Negutătorul din Veneția*, în regia lui Michael Redford, cu Al Pacino în rolul lui Shylock, mult controversatul personaj shakespearian. Comentariul, la obiect, este semnat de Alexandra Olivetto. Ludmila Ulițkaia, autoare de succes, evreică, a cărei carte, *Minciunile femeilor*, urmează să apară la Humanitas (trad. din lb. rusă de Gabriela Russo), este prezentă cu un fragment de proză. La rubrica „Ochiul magic”, Daniel Cristea Enache reia cazul „bietului Goma”, decăzut în propria xenofobie.

În „ADEVĂRUL LITERAR ȘI ARTISTIC”, din 20 sept., citim un interviu acordat de scriitorul Andrei Codrescu lui Robert Lazu și o povestire, *Petra* (traducere Rodica Grigore), dintr-un volum apărut în S.U.A., în 1999. Bizar, șocant, consistent, autorul, originar din Sibiu, este în atenția cititorilor români, prin traduceri din ultimii ani.

„OBSERVATORUL CULTURAL”, din 15-21 sept., oferă un editorial semnat de Carmen Mușat, în care opiniile lui Paul Goma din *Jurnalul* publicat fragmentar în „Viața Românească” sunt judicios evaluate drept antisemite și negaționiste, propunându-se o dezbateră și nu sancționarea aplicată redactorului șef adjunct, Liviu Ioan Stoiciu. Considerăm corectă propunerea, dar responsabilitatea conducerii „Vieții Românești” nu poate fi ignorată. Ovidiu Șimonca dialoghează cu Liviu Ioan Stoiciu, acesta din urmă afirmând: „Textele literare nu pot fi niciodată acuzate de antisemitism”. Este, credem, o eroare de judecată în care se cantonează cu obstinație L.I. Stoiciu, de altfel un poet de valoare. Regretabilă este și „solidaritatea” de care s-a bucurat fostul redactor-șef adjunct de la „Viața Românească”, o revistă de mare tradiție culturală, la care au colaborat numeroși scriitori evrei. Despre Mihail Sebastian scrie Cristian Cercel. Ce ar fi spus Sebastian, „evreul de la Dunăre”, citind acuzațiile lansate de Paul Goma? Se pare că unele vicii renasc periodic în contexte diferite. Tot despre Paul Goma se discută și în nr. 30/22 sept. (obiective intervenții: Carmen Mușat, Michael Finkenthal, oarecum confuz, Ovidiu Șimonca, încercând să facă o „sinteză” a opiniilor). Dezbateră merită continuată.

„CONTEMPORANUL - IDEEA CONTEMPORANĂ” continuă seria de articole despre „problema evreiască”. Ion Vianu este prezent cu un fragment din *Memorii*, ed. III (în curs de apariție la „Polirom”), cu titlul „Străinii, evreii”, iar Boris Marian cu „Genocidul armenilor a premers Holocaustul” și „De la genocid la Holocaust”. Despre „modelul european” scrie Aura Christi.

BORIS MARIAN

DIN PRESA CULTURALĂ

SEPTEMBRIE 2005